

Uchwała Nr XXXV/98/2021

Rady Miasta Skierniewice

z dnia 30 września 2021r.

w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”

Na podstawie art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 poz. 920; z 2021r. poz. 1038); oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U z 2020r. poz. 821; z 2021r. poz. 159, 1006) Rada Miasta Skierniewice uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Skierniewice.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Andrzej Melon

Załącznik do Uchwały
Nr XXXV/98/2021
Prezydenta Miasta Skierniewice
z dnia 30 września 2021r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2021-2023**

Skierniewice 2021

Spis treści:

Wstęp.

- I. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach jak organizator rodzinnej pieczy zastępczej.
- II. Podstawy Prawne programu.
- III. Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Skierniewice w latach 2018-2020.
- IV. Diagnoza pieczy zastępczej w Mieście Skierniewice w latach 2018-2019.
  1. Rodzinna piecza zastępcza.
  2. Instancjonalna piecza zastępcza.
  3. Pomoc osobom usamodzielnianym.
  4. Środki Finansowe przeznaczone na pieczę zastępczą.
- V. Roczne limity rodzin.
- VI. Diagnoza sytuacji opiekuńczo – wychowawczej rodzin biologicznych i prognoza potrzeb w zakresie pieczy zastępczej.
- VII. Cele programu.
- VIII. Beneficjenci i adresaci programu.
- IX. Analiza SWOT.
- X. Zakładane rezultaty realizacji Programu.
- XI. Projektowane źródła finansowania Programu.
- XII. Ewaluacja, monitoring i ocena Programu.

Zakończenie

System pieczy zastępczej to system zintegrowanych działań osób i instytucji mających na celu zapewnienie właściwej opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej.

Regulacje prawne w kwestiach dotyczących wspierania rodziny oraz organizacji systemu pieczy zastępczej zawarte są w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na organach administracji rządowej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje pomiędzy samorząd gminny i powiatowy. Do zadań własnych gminy należy praca z rodziną biologiczną, a organizowanie pieczy zastępczej należy do zadań powiatu.

W Mieście Skierniewice Zarządzeniem Prezydenta Miasta Nr 226.2011 z dnia 27 grudnia 2011 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach wyznaczony został na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Podstawę prawną opracowania „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023” stanowi art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021- 2023 jest kontynuacją 3-letniego programu na lata 2018 -2020.

Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie Miasta Skierniewice oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

Do opracowania niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, sprawozdania i informacje własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, informacje przygotowane przez pracowników socjalnych wykonujących zadania z zakresu pomocy społecznej oraz dostępne badania, diagnozujące sytuację pieczy zastępczej, w tym rodzin zastępczych.

Program składa się z 12 rozdziałów, w tym opisu zadań powiatu i gminy, diagnozy problemów, planowanych obszarów działań operacyjnych oraz monitoringu i oceny.

Celem programu jest rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej w Mieście Skierniewice.

I. MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE W SKIERNIEWICACH JAKO ORGANIZATOR RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zadania własne powiatu w zakresie pieczy zastępczej określa art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Do zadań tych należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
2. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
3. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
4. tworzenie warunków do powstania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
7. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania;
  - a) grup wsparcia,
  - b) specjalistycznego poradnictwa;
8. wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
9. zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
10. prowadzenie rejestru danych o osobach prowadzących rodzinne domy dziecka, zawodowe i niezawodowe rodziny zastępcze;
11. kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 12) finansowanie:

a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,

13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej;

14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o zadłużeniu w opłatach za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

W Mieście Skierniewice Zarządzeniem Prezydenta Miasta Nr 226.2011 z dnia 27 grudnia 2011 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach wyznaczony został na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przede wszystkim, zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych

szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,

- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art.42 ust.7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,

- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane

w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2000 r. poz.920 z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2021 poz. 821 z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.);
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 292, poz. 1720).

III.REALIZACJA PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE SKIERNIEWICE W LATACH 2018-2020

Zadania określone w Programie Rozwoju Pieczy na lata 2018 -2020 przyjętego uchwałą L/69/2018 Rady Miasta Skierniewice z dnia 24.05.2018r. w były na bieżąco zrealizowane w zakresie określonym przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

1. Każdemu dziecku pozbawionemu opieki rodzicielskiej zapewniono pieczę zastępczą w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo- wychowawczych, zarówno na terenie Miasta Skierniewice jak i na terenie innych powiatów.
2. Zapewniono rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz pomoc i wsparcie w ramach funkcjonującej grupy wsparcia.
3. Prowadzono nabory kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
4. Kwalifikowano kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawano zaświadczenia kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.
5. Organizowano szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
6. Podejmowano próby organizowania dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy.
7. Prowadzono poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
8. Zapewniano pomoc prawną osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.
9. Dokonywano okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz okresowych ocen rodzin zastępczych.
10. Zgłaszano do ośrodków adopcyjnych informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.
11. Rodziny zastępcze otrzymywały przysługujące im świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinie zastępczej, a rodziny zawodowe i prowadzący rodzinne domy dziecka otrzymywali wynagrodzenie i pozostałe świadczenia przysługujące zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
12. Zapewniono środki na funkcjonowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej tj. jednej placówki opiekuńczo-wychowawczej funkcjonującej na terenie Miasta Skierniewice oraz środki finansowe związane z pokrywaniem wydatków na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów.

13. Zapewniono środki na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych oraz zapewniono wsparcie dla osób usamodzielnianych w formie poradnictwa, pomocy w uzyskaniu zatrudnienia i poprawy warunków mieszkaniowych.

14. Sporządzano okresowe i jednorazowe sprawozdania z zakresu wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej i przekazywano je właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

VI. DIAGNOZA PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE SKIERNIEWICE W LATACH 2018-2020.

Każde dziecko ma prawo do życia i rozwoju w swojej rodzinie. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku, gdy rodzice biologiczni nie mogą zapewnić dziecku odpowiedniej opieki i wychowania. Najlepszym rozwiązaniem jest wówczas umieszczenie dziecka w rodzinnej, a przy braku możliwości, w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza zapewnia:

1. pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;

2. przygotowanie dziecka do:

- a. godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
- b. pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
- c. nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;

3. zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje najczęściej na podstawie orzeczenia sądu. Zgodnie z art. 35 ust. 2 ww. ustawy, w przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. O zawartej umowie starosta niezwłocznie zawiadamia sąd. Ponadto, zgodnie z art. 58 ww. ustawy rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, a także na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, czyli w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W Polsce piecza zastępcza sprawowana jest w dwóch podstawowych formach:

- a. rodzinnej pieczy zastępczej,
- b. instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem stosowaną w sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe (w tym rodzina zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna), a także rodzinne domy dziecka.

Rodzice zastępczy oraz prowadzący rodzinny dom dziecka traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej. Zapewniają dziecku dostęp do przysługujących mu świadczeń zdrowotnych, kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, a także zapewniają rozwój zainteresowań i uzdolnień. Zaspokajają dziecku jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne. Rodzice zastępczy mają za zadanie zagwarantowanie dziecku ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego prywatne życie, umożliwianie swoim podopiecznym kontaktu z rodzicami biologicznymi i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowił inaczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka do osiągnięcia pełnoletniości, a następnie w przypadku podjęcia dalszego kształcenia może przebywać w dotychczasowej formie pieczy do ukończenia 25 roku życia.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza zobowiązana jest zapewnić dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokojenie jego niezbędnych potrzeb emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych. Zadaniem placówki jest realizowanie przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku, podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny, a także umożliwianie kontaktu dziecka z rodzicami i osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej. Placówka zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych, obejmuje podopiecznego działaniami terapeutycznymi, zapewnia mu korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Skierowanie dziecka pozbawionego opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo - wychowawczej następuje w przypadku, gdy brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej. W placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno – terapeutycznego umieszcza się dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Można w niej umieścić również dziecko poniżej 10 roku życia, ale tylko w przypadku, gdy w placówce umieszczona jest jego matka lub ojciec, przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Pobyt dziecka w placówce winien mieć charakter przejściowy do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej albo ustanowienia dla niego rodziny zastępczej lub adopcyjnej. Wychowanek umieszczony w placówce opiekuńczo – wychowawczej może w niej przebywać do uzyskania pełnoletności, a po jej ukończeniu, na zasadach dotychczasowych, do czasu zakończenia szkoły, w której rozpoczął naukę przed osiągnięciem pełnoletności.

IV. 1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej. Zadaniem rodzinnej pieczy zastępczej jest stworzenie dziecku stabilnego środowiska zapewniającego właściwe wychowanie i opiekę do czasu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, bądź do momentu przysposobienia lub usamodzielnienia się.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno przede wszystkim zapewniać dziecku możliwości zaspokajania potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych w sytuacji, gdy rodzina naturalna nie jest w stanie tych potrzeb zaspokoić. Piecza zastępcza powinna: przygotować dziecko do odpowiedzialnego i samodzielnego życia oraz pokonywania trudności życiowych; wpajać prawidłowe normy funkcjonowania w społeczeństwie; podtrzymywać kontakty z rodziną i rówieśnikami. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej powinni mieć świadomość czasowości opieki nad dzieckiem oraz brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziną zastępczą może zostać małżeństwo lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Osoby, które pełnią funkcję rodziny zastępczej powinny dawać rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej, mieć pełnię władzy rodzicielskiej, wypełniać obowiązek alimentacyjny (w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego), mieć pełną zdolność do czynności prawnych, być zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co należy potwierdzić odpowiednim zaświadczeniem lekarskim i pozytywną oceną predyspozycji i motywacji sporządzoną przez psychologa. Rodzice zastępczy powinni zapewnić dziecku odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:

- a. rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
- b. właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
- c. wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- Rodziny spokrewnione - opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmują członkowie rodziny dziecka, będący wstępnym (dziadkowie, pradiadkowie) lub rodzeństwem.
- Rodziny niezawodowe - tworzone są przez małżeństwo lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, w tym przez osoby z dalszej rodziny lub też niespokrewnione z dziećmi.
- Rodziny zawodowe (w tym rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne) tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.
- Rodzinne domy dziecka – tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka zgodnie z obowiązującymi przepisami, na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

- 746 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- 1.131 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Ponadto rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka przysługuje wynagrodzenie.

W Mieście Skierniewice zgodnie z Uchwałą Rady Miasta nr XXIII /55/12 z dnia 27.04.2012r. podwyższone zostały kwoty wynagrodzeń przysługujących zawodowym rodzinom zastępczym. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynagrodzenie dla zawodowej rodziny zastępczej i prowadzącego rodzinny dom dziecka wynosi nie mniej niż 2000 zł. Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż 2600 zł miesięcznie.

Zgodnie z cyt. wyżej uchwałą Rady Miasta Skierniewice kwoty powyższe zostały podwyższone do:

- 2100 zł - przy sprawowaniu pieczy nad jednym dzieckiem,
- 2200 zł - przy sprawowaniu pieczy nad dwójką dzieci,
- 2400 zł – przy sprawowaniu pieczy nad trójką dzieci,
- 2700 zł – przy sprawowaniu pieczy na więcej niż trojgiem dzieci.

Wynagrodzenie dla zawodowej rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego podwyższone zostało z kwoty 2600 zł do 3000 zł.

Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wnioski mogą być wspierane przez rodziny pomocowe, które sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego nie sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą niezawodową lub rodzinny dom dziecka (np. urlop rodziny zastępczej).

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18 r.ż. do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, przysługuje jeszcze dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowaniu dzieci zwany „dodatkiem wychowawczym” w wys. 500 zł miesięcznie.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu RDD na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje dodatek nie niższy niż kwota 227 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

W celu nakreślenia kierunku działań mających na celu rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021 - 2023 poniżej dokonano analizy obszaru rodzinnej pieczy zastępczej.

W Mieście Skierniewice w latach 2018 – 2020 ogólna liczba rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych kształtowała się na podobnym poziomie z nieznaczną tendencją spadkową. Niestety gorzej przedstawia się sytuacja w zakresie zawodowych form pieczy zastępczej. Funkcjonująca w 2018r. zawodowa rodzina o charakterze pogotowia rodzinnego zrezygnowała z pełnienia swojej funkcji. W 2019r. wygasła również umowa z jedną rodziną zastępczą na prowadzenie rodzinnego domu dziecka, a wraz z końcem pierwszego kwartału 2020r. kolejna rodzina prowadząca rodzinny dom dziecka wystąpiła z wnioskiem o przekształcenie jej w zawodową rodzinę zastępczą. W zaistniałej sytuacji od drugiego kwartału 2020r. w Mieście Skierniewice nie funkcjonuje już żaden rodzinny dom dziecka. W 2019r. nie funkcjonowała również żadna zawodowa rodzina zastępcza. Od 2020 roku do chwili obecnej funkcjonują dwie zawodowe rodziny zastępcze.

Poniższa tabela przedstawia dane dot. liczby rodzin zastępczych w Mieście Skierniewice w latach 2018-2020.

Rok	Rodziny spokrewnione	Rodziny spokrewnione	Rodziny zawodowe	Rodzinne domy dziecka
2018	37	21	1	2
2019	34	21	0	2
2020	35	18	2	1

Na podobnym poziomie w analizowanym okresie kształtowała się liczba dzieci w funkcjonujących rodzinach zastępczych z niewielką tendencją spadkową w przypadku niezawodowych rodzin zastępczych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby dzieci w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Skierniewice w latach 2018-2020.

Rok	Rodziny spokrewnione	Rodziny spokrewnione	Rodziny zawodowe	Rodzinne domy dziecka
2018	44	23	4	10
2019	41	26	0	12
2020	49	19	8	5

Dzieci pochodzące z terenu Miasta Skierniewice były również umieszczane w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów, a Miasto Skierniewice ponosiło za ich pobyt odpłatność, wynikającą z zawartych porozumień.

Dane dotyczące liczby dzieci pochodzących z terenu Miasta Skierniewice umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów ilustruje poniższa tabela.

Rok	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa
2018	9	18	4
2019	12	11	8
2020	18	10	8

IV. 2. INTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Zgodnie z podziałem wskazanym w art. 34 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej dzielą się na:

- placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia, oddziaływań terapeutycznych. Ponadto, równie ważnym zadaniem jest realizowanie planu pomocy dziecku oraz umożliwianie dziecku kontaktu z jego rodzicami i innymi osobami bliskimi, a także podejmowanie wszelkich możliwych działań w celu powrotu do rodziny. Całodobowy pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć bowiem charakter przejściowy - do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej.

W realizacji powyższego zadania Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach współpracuje z sądem, kuratorami, innymi powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

Umieszczenie dziecka w całodobowej placówce następuje po wyczerpaniu wszystkich innych możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej przez osoby, które zajmują się pracą w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. W pierwszej kolejności, kiedy wystąpi konieczność zapewnienia opieki całodobowej, rozważana jest możliwość umieszczenia dziecka w rodzinnej formie opieki zastępczej, a tylko

w przypadkach, gdy nie jest to możliwe, małoletni zostaje umieszczony w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Podstawą do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest prawomocne orzeczenie sądu rodzinnego. Dziecko może być przyjęte do placówki opiekuńczo - wychowawczej również na wniosek rodzica, opiekuna prawnego bądź na prośbę samego dziecka.

Zgodnie z art. 180 pkt. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem własnym powiatu jest zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą, w myśl art. 93 ustawy, prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania.

Na terenie Miasta Skierniewice funkcjonuje Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dom” przy ul. Nowobielańskiej 100.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówce tego typu do 31.12.2020r. mogło przebywać 30 wychowanków, a od 01.01.2021r. jedynie 14. Obecnie w Placówce „Dom” przebywa 21 wychowanków, co powoduje, że nie są respektowane zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Aby osiągnąć przewidziane przepisami standardy Miasto Skierniewice podjęło działania mające na celu powstanie kolejnej placówki opiekuńczo-wychowawczej, w aby zmniejszyć liczbę wychowanków w Placówce obecnie funkcjonującej, a także w celu ewentualnego zabezpieczenia miejsc dla innych dzieci pozbawionych właściwej opieki rodzicielskiej.

Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci umieszczonych w POW „Dom” w Skierniewicach w latach 2018-2020.

Rok	Liczba dzieci
2018	32
2019	32
2020	30

Zaznaczyć należy, że w analizowanym okresie nigdy nie był przekroczony ustawowy limit 30 wychowanków w placówce, a przedstawione dane dotyczą wszystkich

wychowanków, którzy na przestrzeni danego roku przebywali w Placówce i np. opuścili ją z powodu osiągnięcia pełnoletności.

Dzieci z terenu Miasta Skierniewice przebywają również w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i opiekuńczo-terapeutycznych na terenie innych powiatów w kraju. Na podstawie zawartych porozumień Miasto Skierniewice ponosi odpłatność za pobyt tych dzieci zgodnie z zawartymi porozumieniami.

Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci z terenu Miasta Skierniewice umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów

Rok	Liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej ogółem	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	Placówki opiekuńczo-terapeutyczne	Placówki typu rodzinnego
2018	4	2	1	1
2019	10	7	2	1
2020	9	5	2	2

Analizując dane zawarte w powyższych tabelach należy wskazać na bezwzględną konieczność powstania drugiej placówki opiekuńczo – wychowawczej w Mieście Skierniewice, gdyż istniejąca nie zabezpiecza wszystkich potrzeb w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej, na co wskazuje aktualna liczba dzieci w funkcjonującej placówce opiekuńczo-wychowawczej, jak również liczba dzieci umieszczonych na terenie innych powiatów, a pochodzących ze Skierniewic.

IV.3. Pomoc osobom usamodzielnianym

Kolejną grupą osób, której wsparcia udziela MOPR w Skierniewicach, w ramach realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej, są usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także osoby opuszczające domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę i młodzieżowe ośrodki wychowawcze, jeśli zostały umieszczone w nich na podstawie orzeczenia sądu

Mogą oni liczyć na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. Korzystają także ze wsparcia w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, a także mają zapewnioną pomoc prawną i psychologiczną.

Wysokość pomocy na kontynuowanie nauki wynosi nie mniej niż 566 zł miesięcznie. Natomiast pomoc na usamodzielnienie się uzależniona jest od czasu pobytu dziecka w rodzinie zastępczej bądź placówce opiekuńczo-wychowawczej i wynosi:

- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną nie mniej niż 3 730 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat,
- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną:
  - nie mniej niż 7 458 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres powyżej 3 lat,
  - nie mniej niż 3 730 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres od 2 do 3 lat,
  - nie mniej niż 1 865 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Tabela przedstawia liczbę usamodzielnianych wychowanków w latach 2018-2020

Lp	Rodzaj świadczeń	2018			2019			2020		
		Rodziny zastępcze	Placówki – opiekuńczo wychowawcze	MO W	Rodziny zastępcze	Placówki – opiekuńczo wychowawcze	MO W	Rodziny zastępcze	Placówki – opiekuńczo wychowawcze	MO W
1	Pomoc dla osoby usamodzielnianej na kontynuowanie nauki	12	1	0	16	1	1	13	2	1
2	Pomoc dla osoby usamodzielnianej na usamodzielnienie	5	1	0	9	1	1	3	4	1

IV.4. Środki finansowe przeznaczone na pieczę zastępczą

Środki finansowe na pieczę zastępczą obejmują wypłatę świadczeń na utrzymanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, dodatków z tyt. niepełnosprawności, wypłatę dodatków wychowawczych (świadczenie 500+), wypłatę wynagrodzeń dla zawodowej rodziny zastępczej, wypłatę świadczenia „Dobry Start”, świadczenia finansowe na utrzymanie lokalu dla rodzinnych domów dziecka i zawodowych rodzin zastępczych, dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dla wychowanka pieczy zastępczej oraz jednorazową pomoc finansową w związku z potrzebami przyjmowanego do rodziny zastępczej dziecka, pomoc finansową dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Świadczenia na utrzymanie dzieci i usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej w latach 2018-2020.

Lp	Rodzaj świadczeń	2018			2019			2020		
		Środki gminy	Środki powiatu	Łącznie	Środki gminy	Środki powiatu	Łącznie	Środki gminy	Środki powiatu	Łącznie
1	Pomoc pieniężna na bieżące utrzymanie dziecka w rodzinie	61 910	253 143	350 054	150 2016	530 882	681 098	156 898	467 746	624 643
2	Dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	3 716	9 092	12 807	3 798	12 617	16 415	6457	12 533	18 990
3	Pomoc pieniężna na pokrycie wydatków w związku z przyjęciem dziecka	450	4 050	4 500	150	1350	1500	950	10 950	11 900
4	Świadczenie pieniężne na utrzymanie lokalu	6 409	25 683	32 093	6 440	26 747	33 187	7 289	12 896	20 185

5	Dofinansowanie do wypoczynku dziecka	0	1 500	1 500	300	1 200	1 500	0	1000	1000
6	Pomoc dla osoby usamodzielnionej na kontynuowanie nauki	0	64 788	64 788	0	74 457	76 457	0	60 185	60 185
7	Pomoc dla osoby usamodzielnianej na usamodzielenie	0	31 050	31 050	0	46 367	46 367	0	8 517	8 517

Wydatki na pieczę zastępczą w latach 2018-2020 ponoszone przez Miasto Skierniewice na utrzymanie dzieci pochodzących ze Skierniewice a umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów.

Lp.	2018r.		2019r.		2020r.	
	Gmina	Powiat	Gmina	Powiat	Gmina	Powiat
Rodzinna piecza zastępcza	295 537,24	78 709,85	118 016,29	317 088,32	140 693,69	346 378,25
Instytucjonalna piecza zastępcza	23 138,53	40424,97	52 643,61	111 199,39	73 818,24	267 885,21

Wydatki poniesione na wypłatę dodatku wychowawczego dla rodzin zastępczych w latach 2018-2020

Rok	2018r.	2019r.	2020r.
Wydatki	346 055 zł	330 193 zł	297 822 zł
Liczba świadczeń	702	668	607

Wydatki poniesione na wypłatę świadczenia „Dobry Start” dla rodzin zastępczych w latach 2018-2020

	2018r.	2019r.	2020r.
Wydatki	16 500zł	16 200 zł	15 300 zł
Liczba świadczeń	55	54	51

V. ROCZNE LIMITY RODZIN

Biorąc pod uwagę art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczący konieczności określenia limitów rodzin zastępczych zawodowych, w nowym okresie programowania wyznacza się roczne limity rodzinnych form pieczy zastępczej, według poniższej tabeli. Jednocześnie należy podkreślić, iż założone limity mogą ulec zmianie, w zależności od aktualnych potrzeb, zmieniającej się sytuacji oraz posiadanych środków finansowych.

	2021	2022	2023
Rodzinny dom dziecka	zgodnie ze zgłoszeniami kandydatów		
Rodziny zastępcze zawodowe	1	1	1

VI. DIAGNOZA SYTUACJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ RODZIN BIOLOGICZNYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA MOPR W SKIERNIEWICACH I PROGNOZA POTRZEB W ZAKRESIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

W celu dokonania rzetelnej prognozy potrzeb w zakresie pieczy zastępczej w Mieście Skierniewice pracownicy Działu Rodzinnej Pieczy Zastępczej wystąpili do pracowników socjalnych MOPR w Skierniewicach o dane niezbędne do dokonania analizy sytuacji opiekuńczo-wychowawczej rodzin biologicznych będących pod opieką MOPR w Skierniewicach. Ocenie podlegały powody z jakich te rodziny objęte są wsparciem MOPR, współpraca rodzin z asystentem rodziny, skuteczność działań asystentów rodziny w pracy z rodzinami zagrożonymi oraz wskazanie środowisk zagrożonych odebraniem dzieci. Pracownicy z 13 rejonów pracy socjalnej wypełnili skierowane do nich ankiety, a uzyskane odpowiedzi posłużyły do przedstawionych poniżej analiz.

Poniższy wykres przedstawia powody objęcia rodziny wsparciem MOPR w Skierniewicach.

W MOPR w Skierniewicach od 2018 r. zatrudnionych jest 4 asystentów rodziny. Obecnie obejmują oni łącznie wsparciem 62 rodziny. Znaczna część tych rodzin – aż 55 przystąpiła do współpracy z asystentem na własną prośbę, a jedynie 7 rodzin zostało objętych wsparciem na wniosek sądu.

Poniższy wykres przedstawia powody objęcia rodzin wsparciem asystenta.

Jak wynika z powyższego wykresu asystenci rodziny pracują głównie z rodzinami, które nie radzą sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, są dotknięte uzależnieniami, a przy tym znajdują się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z bezrobocia. Wśród tych rodzin duży odsetek stanowią również rodziny dotknięte przemocą domową.

W ankietach skierowanych do pracowników socjalnych poproszono o ocenę skuteczności działań asystenta w przezwyciężaniu trudności dotyczących rodziny biologicznej. W ocenie pracowników socjalnych skuteczność pracy asystentów z reguły oceniana jest jako skuteczna – 9 pracowników, dwóch ocenia ją jako bardzo skuteczną i dwóch jako mało skuteczną, przy czym brak skuteczności wynika z braku współpracy ze strony rodziny.

Przeprowadzone zostały również rozmowy z zatrudnionymi w MOPR w Skierniewicach asystentami rodziny. Asystenci rodziny zatrudnieni w Ośrodku, współpracujący z 62 rodzinami, oceniają swoją pracę jako trudną, pełną wyzwań i niepokojów związanych z funkcjonowaniem rodzin pozostających pod ich opieką. W ich ocenie pełną współpracę spośród 62 rodzin podjęło jedynie 18. Pozostałe rodziny najczęściej niechętnie podchodzą do współpracy. Spośród wszystkich rodzin duży niepokój asystentów budzi funkcjonowanie 15 spośród nich. Asystenci obawiają się, że w ich przypadku podejmowane działania nie przyniosą żadnych rezultatów, a dzieci pozostające w tych rodzinach trafią do pieczy zastępczej.

Ankietowani pracownicy socjalni wskazują, że spośród znanych im rodzin aż 23 rodziny zagrożone są odebraniem dzieci. W rodzinach tych jest 52 dzieci, przy czym szesnaścioro jest w wieku do 3 lat, czternaścioro w wieku powyżej 3-go roku życia do 6 roku życia, dwanaścioro powyżej 6-go roku życia do 10 roku życia i dziesięścioro powyżej 10 roku życia.

Jednocześnie spośród 13 ankietowanych pracowników socjalnych aż 7 uważa, że w Mieście Skierniewice istnieje skuteczne wsparcie dla rodzin biologicznych przeżywających trudności, a 6 uważa, że brak jest takiego wsparcia. Ci pracownicy dostrzegają brak dostępu do szkoleń dla rodzin biologicznych, wsparcia psychologicznego, brak grup wsparcia dla rodziców oraz grup wsparcia dla dzieci.

Dane uzyskane od pracowników socjalnych i asystentów rodziny wskazują na konieczność wsparcia rodziców biologicznych w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak również rozwoju systemu pieczy zastępczej w Mieście Skierniewice.

W celu określenia potrzeb funkcjonujących w Mieście Skierniewice rodzin zastępczych zwrócono się do nich o wypełnienie ankiety mającej określić:

- z jakich pozafinansowych form wsparcia korzystają obecnie rodziny zastępcze,
- trudności z jakimi borykają się w związku z pełnieniem swojej funkcji,
- rodzaju oczekiwanej pomocy ze strony MOPR w Skierniewicach,
- ustalenie z jakich powodów tak mało osób przystępuje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Spośród 35 ankietowanych rodzin aż 32 korzystają ze wsparcia pracowników Działu Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPR w Skierniewicach polegającego m.in. na uzyskaniu porady (32 rodziny), rozmowach wspierających (30 rodzin), pomocy w rozwiązaniu trudnej sytuacji (31 rodzin), wsparciu koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (15 rodzin), interwencji w rozwiązaniu problemów wychowawczych (10 rodzin), wsparciu psychologa (7 rodzin).

Jedynie 3 rodziny nie napotykają na żadne trudności w wypełnianiu swojej funkcji, a pozostałe wskazują na trudności edukacyjne (18 rodzin), kłopoty wychowawcze

(19 rodzin), problemy zdrowotne dzieci (13 rodzin) i problemy w kontaktach z rodzicami biologicznymi (16 rodzin).

Ankietowane rodziny oczekują pomocy ze strony MOPR polegającej głównie na: wsparciu koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (15 rodzin), wsparciu psychologa (9 rodzin), indywidualnych rozmowach (4 rodziny). Żadna z rodzin nie dostrzega potrzeby uczestnictwa w grupach wsparcia ani pomocy w specjalistycznym leczeniu dzieci. Sześć rodzin chce uczestniczyć w szkoleniach i warsztatach w celu podniesienia kompetencji wychowawczych, a 2 byłyby zainteresowane pomocą wolontariuszy.

Jako powód małego zainteresowania pełnieniem funkcji rodziny zastępczej najczęściej podawane są problemy wychowawcze (16 rodzin), problemy zdrowotne (10 rodzin), trudna i wyczerpująca praca (12 rodzin) oraz duża odpowiedzialność (3 rodziny). Osiem rodzin, w tym 2 zawodowe wskazują na zbyt małe wsparcie finansowe, a jedna z rodzin wskazuje jako powód małego zainteresowania złą opinię społeczną wokół rodzin zastępczych.

VII. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2021 – 2023.

Podobnie jak w programie na lata 2018-2020, **głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 pozostaje dalszy rozwój systemu pieczy zastępczej w Mieście Skierniewice z ukierunkowaniem na formy rodzinne.**

Cele i wskaźniki realizacji oraz zakładane rezultaty Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 przedstawiają poniższe tabele.

CEL 1. TWORZENIE WARUNKÓW DO POWSTAWANIA NOWYCH RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ (RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE, ZAWODOWE, RODZINNE DOPY DZIECKA) DAJĄCYCH SZANSE NA HARMONIJNY ROZWÓJ I PRZYSZŁĄ SAMODZIELNOŚĆ ŻYCIOWĄ WYCHOWANKÓW

ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
1. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej oraz budowanie pozytywnego	- Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań informacyjno- promocyjnych.	Lata 2021-2023	MOPR

wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.			
2. Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych, do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba pozyskanych kandydatów na rodziców zastępczych i do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego; - liczba utworzonych/przekształconych rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i RDD. 	Lata 2021-2023	MOPR
3. Prowadzenie kwalifikacji oraz organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, do prowadzenia RD i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób, które otrzymały pozytywną kwalifikację do szkolenia; - liczba przeprowadzonych szkoleń; - liczba osób, które uzyskały świadectwo ukończenia szkolenia; - liczba osób, które uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne. 		

CEL 2. WSPIERANIE ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU ZASTĘPCZEJ, PRZECIWDZIAŁANIE SYTUACJOM KRYZYSOWYM ZAWODOWEMU OPIEKUNÓW ZASTĘPCZYCH		RODZINNEJ PIECZY ORAZ WYPALENIU
ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI
		INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
1. Prowadzenie grup wsparcia, dla rodzinnych form opieki	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość zorganizowanych spotkań; - liczba osób korzystających z zajęć organizowanych w 	Lata 2021-2023
		MOPR

zastępczej	ramach grupy wsparcia.		
2. Organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje wychowawcze rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w oparciu o zgłoszone potrzeby rodzin bądź potrzeby zauważone przez pracowników Działu Rodzinnej Pieczy Zastępczej	- Ilość przeprowadzonych szkoleń; - liczba osób uczestniczących w szkoleniach.	Lata 2021-2023	MOPR
3.Podniesienie wysokości wynagrodzenia dla osób pełniących funkcję zawodowej rodziny zastępczej, prowadzącego RDD	- Wysokość kwoty wynagrodzenia	Lata 2021-2023	MOPR
4.Udzielanie	Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem;	Lata 2021-2023	MOPR

<p>rodzinom zastępczym i prowadzącym RDD specjalistycznego wsparcia w tym: psychologicznego, prawnego.</p>	<p>- liczba zatrudnionych specjalistów.</p>		
<p>5. Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej, m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych i okolicznościowych</p>	<p>- Ilość i rodzaj zorganizowanych spotkań integracyjnych i okolicznościowych.</p>	<p>Lata 2021-2023</p>	<p>MOPR</p>
<p>5. Udzielanie pomocy w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych.</p>	<p>- Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, którym udzielono wsparcia; - liczba porad udzielonych na rzecz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.</p>	<p>Lata 2021-2023</p>	<p>MOPR</p>
<p>6. Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w przypadku</p>	<p>- Liczba rodzin zastępczych i RDD, które skorzystały ze wsparcia osoby do pomocy; - liczba przepracowanych godzin przez osoby do pomocy.</p>	<p>Lata 2021-2023</p>	<p>MOPR</p>

powstania rodzinnego domu dziecka			
7. Zwiększenie liczby i rodzaju specjalistycznych form wsparcia dedykowanych dzieciom o szczególnych potrzebach.	- Liczba przeprowadzonych diagnoz; - liczba dzieci objętych wsparciem specjalistycznym.	Lata 2021-2023	MOPR
8. Organizowani e rodzinom zastępczym i RDD pomocy wolontariuszy.	- Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia wolontariuszy; - liczba wolontariuszy.	Lata 2021-2023	MOPR
9. Organizowani e szkoleń i warsztatów dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, w oparciu o zgłoszone potrzeby rodzin bądź potrzeby zauważone przez pracowników Działu Pieczy Zastępczej	- Ilość przeprowadzonych szkoleń/warsztató w; - liczba dzieci uczestniczących w szkoleniach/warsztatac h.	Lata 2021-2023	MOPR

11. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz RDD opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	- Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej;	Lata 2021-2023	MOPR
12. Doskonalenie zawodowe kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej.	- Liczba pracowników MOPR pracujących w obszarze pieczy zastępczej biorących udział w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie; - liczba szkoleń/warsztatów/konferencji, w których brali udział pracownicy Działu Pieczy Zastępczej i Realizacji świadczeń Socjalnych; - liczba pracowników biorących udział w superwizji.	Lata 2021-2023	MOPR
13. Realizacja programów/projektów realizowanych na rzecz pieczy zastępczej.	- Liczba realizowanych projektów.	Lata 2021-2023	MOPR

CEL 3. OSIĄGNIĘCIE OBOWIĄZUJĄCYCH STANDARDÓW W PLACÓWKACH

OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH ORAZ ZWIĘKSZENIE LICZBY MIEJSC

W INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	INSTYTUCJE ODPWIEDZIALNE
---------	---------------------	-------------------	--------------------------

1.Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej z miejscami interwencyjnymi i socjalizacyjnymi.	- Liczba miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w tym miejsc: - socjalizacyjnych, - interwencyjnych.	Lata 2021-2023	MOPR
---	---	----------------	------

CEL 4. ZWIĘKSZENIE SZANS DZIECI NA POWRÓT DO ŚRODOWISKA RODZINNEGO ZADANIE WSKAŹNIK REALIZACJI

ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	INSTYTUCJE ODPWIEDZIALNE
1.Prowadzenie działań ukierunkowanych na powrót dziecka do rodziny biologicznej.	- Liczba ocen sytuacji dziecka dokonanych z udziałem asystenta rodziny; - liczba planów pomocy dziecku skonstruowanych we współpracy z asystentem rodziny; - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny; .	Lata 2021-2023	MOPR
2.Umożliwianie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznym.	- Liczba dzieci, które utrzymują kontakt z rodzinami biologicznymi; - liczba dzieci, które są urlopowane do rodziców biologicznych.	Lata 2021-2023	MOPR
3. Działania ukierunkowane na uregulowanie sytuacji prawnej wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej.	- Liczba wychowanków posiadających uregulowaną sytuację prawną; - liczba złożonych do sądu wniosków o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka.	Lata 2021-2023	MOPR

4. Wzmocnienie współpracy i wymiana informacji między instytucjami na rzecz dziecka i rodziny.	- Liczba spotkań dotyczących omówienia sytuacji dziecka i rodziny; - liczba informacji uzyskanych o rodzinie biologicznej.	Lata 2021-2023	Instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny
--	---	----------------	--

CEL 5. WSPARCIE USAMODZIELNIANYCH WYCHOWANKÓW RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ - POPRAWA ICH SYTUACJI ŻYCIOWEJ I FUNKCJONOWANIA W ŻYCIU SPOŁECZNYM

ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	INSTUCJE ODPOWIE DZIALNE
1. Pomoc w opracowaniu i modyfikowaniu programów usamodzielnienia oraz wspieranie w ich realizacji.	- Ilość opracowanych i realizowanych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia i ich modyfikacji; - liczba wychowanków, którzy zakończyli proces usamodzielnienia.	Lata 2021-2023	MOPR
2. Pomoc osobom usamodzielnianym w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	- Ilość złożonych wniosków o przydzielenie mieszkania z zasobów miasta;	Lata 2021-2023	MOPR
3. Udzielenie pomocy pieniężnej i rzeczowej na usamodzielnienie , kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie	- Liczba osób, którym udzielono wsparcia finansowego i rzeczowego.	Lata 2021-2023	MOPR

5. Zapewnieni
e osobom
Usamodzielniając
ym się
poradnictwa
specjalistycznego
(pomoc prawna,
psychologiczna,
doradztwo
zawodowe).

- Liczba osób
objętych
poradnictwem
specjalistycznym.

Lata 2021-2023

MOPR

VIII. BENEFICJENCI I ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest bezpośrednio do osób i rodzin w szczególności:

- dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej,
- usamodzielnianych wychowanków oraz opiekunów usamodzielnienia,
- kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych lub rodzinnych domów dziecka,
- kierownictwa i kadry placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Koordynatorem Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach.

IX. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1) Wykwalifikowana i doświadczona kadra MOPR;	1) Brak osób - kandydatów chętnych do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej;
2) Współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i innymi instytucjami zajmującymi się problematyką związaną z opieką nad dzieckiem i rodziną;	2) Niewystarczający poziom wymiany doświadczeń, informacji, wypracowania wspólnych projektów przez instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w mieście;
3) Możliwość objęcia wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej rodzin zastępczych zgłaszających chęć takiej współpracy na terenie miasta Skierniewice;	3) Brak lokali socjalnych lub komunalnych na terenie miasta oraz mieszkań chronionych dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych;
4) Organizacja szkoleń i wsparcia dla funkcjonujących rodzin zastępczych;	4) niechęć bądź wstyd osób do korzystania z poradnictwa specjalistycznego,
5) Możliwość korzystania z programów wspierających obszar pieczy zastępczej;	5) brak możliwości dostępu do specjalistów (długie terminy oczekiwania)
6) Możliwość korzystania ze specjalistycznego wsparcia	

psychologicznego i prawnego;	6) mała świadomość społeczna na temat rodzicielstwa zastępczego
7) Promocja rodzicielstw zastępczego w środowisku lokalnym;	7) Brak wolontariuszy do pracy w rodzinach zastępczych
8) Wsparcie dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.	8) Występowanie patologii społecznych
	9) Niski status społeczny i ekonomiczny pracowników pomocy społecznej

SZANSE

- 1) Sprawny system prawny pieczy zastępczej;
- 2) Zatrudnienie specjalistów do pracy z rodzinami zastępczymi;
- 3) Efektywna współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny;
- 4) Wspieranie działań pracowników MOPR przez specjalistów: psycholog, prawnik, pedagog, psychoterapeuta dostępnych w działających na terenie miasta szkołach, przedszkolach, organizacjach społecznych, placówkach ochrony zdrowia.

ZAGROZEA

- 1) Ubożenie i rozwarstwienie społeczeństwa;
- 2) Kryzys rodziny i postaw rodzicielskich powodujący bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) Brak chęci współpracy ze strony rodzin znajdujących się w kryzysie;
- 4) ciągły wzrost liczby dzieci wymagających umieszczenia w pieczy zastępczej

X. Ewaluacja, monitorowanie i ocena Programu

Monitoring Programu polegać będzie na corocznym zbieraniu i analizowaniu danych wynikających ze sporządzanych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej. Będzie to służyć ocenie, czy zamierzenia zostały zrealizowane. Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Sprawozdawczość z realizacji Programu składana będzie Radzie Miasta Skierniewice wraz z corocznym sprawozdaniem z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach.

Program ma charakter otwartego dokumentu i będzie podlegał ewaluacji w zależności od istniejących potrzeb.

ZAKOŃCZENIE

Dla harmonijnego rozwoju każdego dziecka niezbędne jest zapewnienie mu prawidłowej opieki i wychowania w rodzinie naturalnej lub stworzenie jak najlepszych warunków rozwoju poza tą rodziną. Dzieciom, które zostały pozbawione wychowania w rodzinie biologicznej, Miasto Skierniewice zapewni opiekę w pieczy zastępczej.

Należy dążyć do skracania okresów pobytu dzieci w zastępczej formie opieki na rzecz powrotu do rodzin biologicznych. W tym celu niezbędny jest rozwinięty system wsparcia środowiskowego wraz z pomocą terapeutyczną, materialną i socjalną przeznaczoną dla rodzin dysfunkcyjnych, z wczesną interwencją zespołów składających się z profesjonalistów (pracownik socjalny, terapeuta, psycholog, pedagog szkolny, kurator zawodowy, policjant, lekarz).

Aby wyżej wymienione cele były prawidłowo realizowane, należy stworzyć sprawnie funkcjonujący system współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami i instytucjami świadczącymi pomoc rodzinie i dziecku na terenie Miasta Skierniewice. Koordynatorem tego działania od 2012r. jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, który realizuje cele zawarte w niniejszym Programie oraz strategii rozwiązywania problemów społecznych.

W lokalnym systemie działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych należy brać pod uwagę udział również innych podmiotów i instytucji.

Założenia powiatowego Programu, które nie zostaną zrealizowane w latach 2021–2023, będą uwzględnione w kolejnym programie.

